

Erzurum İlinde Faaliyet Gösteren Bayan ve Erkek Kuaförlerinin, Ergonomik Çalışma Koşulları, Mesleki Rahatsızlıklar ve İş Memnuniyeti Yönünden İncelenmesi

Dilşad GÜZEL (*)

Öz: Kuaförler; saçı, günün modasına ve kişinin zevkine göre; kesen, biçimlendiren, boyayan ve saç bakımını yapan kişidir. Günümüzde insanların gelir düzeylerinin artışı göstermesi, insanların dış görünüşlerine geçmişe oranla daha fazla önem göstermeleri ve son zamanlarda kuaförlerin sadece saç tasarımı değil diğer alanlarda da hizmet vermeye başlamaları kuaförlük mesleğinin önem kazanmasına sebep olmuştur.

Bu çalışmada, Erzurum ilinde faaliyet gösteren bayan ve erkek kuaförlerinin ergonomik çalışma koşulları, bu mesleğin meydana getirdiği rahatsızlıklar ve bu işte ki memnuniyet düzeyleri belirlemeye çalışılmıştır. Bunun için Aralık 2012 tarihi itibari ile esnaf ve sanatkârlar odasına bağlı 344 işletme sahibine birebir anket uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 13.0 paket programı kullanılarak frekans analizi, t testi, ANOVA, korelasyon analizi yapılmış ve sonuçlar yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kuaförler, Ergonomi, Mesleki Rahatsızlıklar

An Investigation of Women and Man Hair Dressers in Erzurum in Terms of Ergonomic Working Conditions, Occupational Diseases and Job Satisfaction

Abstract: Hairdressers cut, shape, dye and apply nourishments to hair due to the recent fashion and desires of the customers. Hairdressing profession has become more and more important since the general income of the population increased; people pay much more attention to their physical appearance than the past, and hairdressers may serve on other aspects rather than just only hair design.

In this work; the ergonomically working conditions, ailments dependent on the job itself and customer satisfaction levels are investigated. In order to achieve this purpose, interviews are conducted with 344 proprietor who registered on The Chamber of Tradesman and Artisan of Erzurum at December 2012. Gathered data is performed frequency analysis, t-test, ANOVA, correlation analysis using SPSS 13.0 software and comments on the results are given

Keywords: Hairdressers, Ergonomics, Occupational Diseases

*) Yrd. Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
(e-posta: dguzel@atauni.edu.tr)

Giriş

İş, insanların yaşantısında onlara bir yer kazandıran, önemli bir sosyal etmen olduğu gibi fiziksel, kimyasal, psikolojik, sosyal ve ekonomik pek çok nitelikleri ile de insan sağlığını etkiler. Çalışanlar kullandıkları makineler, çalışma ortamında ki zehirli maddeler, insan yapısına uygun olmayan çalışma ortamı gibi nedenlerle çeşitli mesleki tehlikeler ile karşılaşır (Erkal&Coşkuner,2010:46)

Çalışma yaşamının başta gelen sağlık sorunlarından biri meslek hastalıklarıdır. Bunlar, ağrı, iş görememezlik, iş gücü kaybı, sakatlık uzuv kayıpları ve hatta ölüme neden olabilir. Çalışma yaşamına özgü temel etyolojik etkenin işyerinde bulunmasından kaynaklanan hastalıklara mesleki hastalıklar denir. Meslek hastalıklarının önemi de önlenebilir olmalarından kaynaklanır. Meslek hastalıkları iş yerinde gerekli önlemler alınırsa kesin olarak korunulması olanaklı hastalıklardır (İlhan vd., 2006: 433).

2012 yılında Avrupa kuaförlük sektöründe mesleki sağlık ve güvenliği korumaya ilişkin çevre anlaşması öncesinde hazırlanan rapora göre Kuaförlerin maruz kaldıkları hastalıklar; genellikle tahriş ve allerji kaynaklı cilt hastalıkları, kas-iskelet hastalıkları, kol, boyun, omuz ve sırt rahatsızlıkları ve kullanılan kimyasallardan kaynaklanan cilt ve solunum rahatsızlıklarıdır(www.hairist.com).

Mesleki rahatsızlıkların ve bunlara neden olan faktörlerin araştırılması meslek grupları için oldukça önemlidir. Bu hastalıklara neden olan faktörler ve uygulanacak çözüm yolları bulunduğu hem kişiler sağlıklarına kavuşmuş hem de verimlilikleri artmış olacaktır.

Bu çalışma ile Erzurum ilinde faaliyet gösteren kuaförlerin, iş memnuniyetleri, mesleki rahatsızlıkları ve ergonomik çalışma şartları incelenip, mevcut durumları tespit edilmiştir.

I. Literatür Araştırması

A. Kuaförler

Kuaför kelimesi Fransızca coiffeur kelimesinden alınmıştır. Türkçe karşılığı berberdir. 1970 yılına kadar berber olarak bilinen berberler 1970'li yıllardan sonra kuaför olarak anılmaya başlanmıştır. Kuaförlük, günün modasına kişinin zevkine, vücut ve yüz ölçülerine, sosyal yaşantısına uygun olarak saçın kesimini, biçimlenmesini, boyanmasını esas alan meslek dalıdır (www.esteticamatalya.blogcu.com). Kuaförler kapalı ortamlarda, sürekli olarak ayakta, yoğun bir şekilde çalışırlar. Çalışma ortamı fön makinesinin çalışmasından dolayı gürültülüdür ve sürekli boyaya maruz kalmaktadırlar. Kuaförün esas işi saçlarla ilgilidir ve bunu, müşteri ve diğer çalışanlarla oldukça yoğun sözel etkileşim halinde yaparlar (www.hakkında-bilgi-nedir.com). Buda kuaförlerin mesleki rahatsızlıklara yoğun şekilde maruz kaldıklarını göstermektedir.

B. Mesleki Rahatsızlıklar

Sigorta İşlemleri Yönetmeliğine göre meslek hastalığı, 5510 sayılı Kanunun 4/ a ve b bentleri kapsamında ki sigortalının çalıştığı veya yaptığı işin niteliğinden dolayı tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, bedensel veya ruhsal özrürlülük halleri olarak tanımlanmaktadır (SGK, 2012: 2).

B.1. Meslek Hastalıklarının Özellikleri

Çalışanlarda görülen meslek hastalıklarının özellikleri aşağıda ki gibi ifade edilebilir(İçbay, 2011:16).

- Meslek hastalıkları çalışma ortamındaki bir veya birkaç sağlık zararlısından oluşan hastalıklardır. Tüm hastalıklar meslek hastalığı olabilir yeter ki nedeni iş yerindeki bir etken olsun.
- Etkenle, çalışan insanın temasından sonra hastalığın oluşabilmesi için geçen zaman çok değişkendir (1 hafta – 30 yıl) .
- Meslek hastalıklarının oluşmasında, çok kere subjektif şikâyetler ortaya çıkmadan önce meslek hastalığı başlamış ve hatta maluliyet oluşmuş olabilir.
- Meslek hastalığı yapan etkenle, işçinin teması kesilirse genellikle başlayan meslek hastalığı o evrede durur.
- Meslek hastalığı; hastalık, sakatlık veya ruhi arıza halleri şeklinde ortaya çıkabilir.
- Doğal olarak bir meslek hastalığı oluşması, zararlı maddenin cinsine, maruz kalma süresine, kirleticinin yoğunluğuna, çalışanın solunum hızına ve duyarlılığına bağlıdır.

Bunlara bağlı olarak; meslek hastalıkları, belirli mesleklerde ve sağlıksız koşullarda oluşan ve toplam aktif nüfusa nazaran daha sık görülen bir hastalıklar grubudur

Meslek hastalıkları çoğunlukla kronik seyirli hastalıklardır ve uzun süreli etkilenme sonucu meydana gelir. Bu yüzden meslek hastalığı tanımında bazı mesleklerde çalışıyor olmanın yanı sıra, belirli bir işyerinde uzunca bir süreden beri çalışıyor olma özelliği yer almalıdır (İçbay,2011:16).

B.2. Meslek Hastalıklarının Türleri

Ülkemizde kullanılan mesleki hastalıklar listesi 1979'dan beri kullanılmaktadır. Zararlı etkenler 5 ana bölüme ayrılmış ve onlarda alt gruplara bölünmüştür. Listede hem sağlık zararlıları sınıflanmakta ve hem de çalışılan işyerleri ve işler gösterilmektedir. Bunlar; (İçbay,2011:17).

A grubu Meslek Hastalıkları: Bu grupta **kimyasal nedenlere** bağlı olarak meydana gelen meslek hastalıkları yer almaktadır.

B Grubu Meslek Hastalıkları: Bu grupta **mesleki deri hastalıkları** vardır.

C Grubu Meslek Hastalıkları: Bu grupta da **tozlara bağlı** olarak meydana gelen mesleki solunum sistemi hastalıkları vardır.

D Grubu Meslek Hastalıkları: Bu grupta **mikro organizmaların etkisi ile** ortaya çıkan mesleki bulaşıcı hastalıklara yer verilmiştir.

E Grubu Meslek hastalıkları: Bu grupta da iyonizan radyasyon, infrared ışınlar, gürültü, titreşim gibi **fizik etkenlerle** olan meslek hastalıkları yer almaktadır (İçbay,2011:17).

B.3. Kuaförlerde Görülebilecek Mesleki Hastalıklar

Kuaförlerin işle ilgili hastalıkları oldukça çok sayıdadır. Ayakta ve uygun olmayan duruş biçimi ile çalışmaya bağlı ergonomik sorunlar en önemlileridir. Kimyasal boyalar ve spreyler giderek önemli bir sorun haline gelmektedir. Sık görülen birçok iskelet sistem yakınmaları, özellikle bel, boyun ve kol ağrıları hatalı duruş özellikleri ile ilgilidir. Müşterilerden kan yoluyla yayılan hastalıklar bulaşabilir. Kuaförler bulaşıcı hastalıklar yönünden yüksek riskli gruplardandır.

Müşteriden kuaföre veya kuaförden müşteriye bulaşabilecek diğer hastalıklar içinde mantar hastalıkları, çıban ve sivilceler, apseler, herpes, saçkıran, bit, uyuz ve siğil sayılabilir (İçbay, 2011:28).

C. Ergonomi

Ergonomi kelimesi iş bilimi anlamına gelen yunanca **ergon(iş)** ve **nomos(bilim)** kelimelerinden türetilmiştir. Bazı ülkeler de insan faktörü olarakta kullanılmaktadır (Dul&Weerdmeester, 2008:1).

Ergonomi, insan anatomik özelliklerini, antropometrik ölçülerini, fizyolojik kapasite ve toleranslarını göz önüne alarak, iş yeri yerleşimi ve ortam değişkenlerinin etkisi ile oluşan organik ve psikolojik reaksiyonlara göre, insan-makine –ortam uyuşumunun temel kuramlarını araştıran bilim dalıdır (Sabancı&Sümer,2011:3).

Hayatın insan üzerindeki zorlayıcı ve olumsuz etkilerinin ortadan kaldırılması ya da sınırlandırılmasına yönelik faaliyetlerin tümü ergonomi kapsamı içinde düşünülür (Kaya vd., 2011: 54). Ergonominin temel amacı, insanların sağlığını, güvenliğini sağlayıp performanslarını artırmaktır (Dul & Weerdmeester, 2008:1).

Literatürde, iş ortamındaki aşırı soğuk ya da sıcak hava, rutubet, gürültü, titreşim aydınlatma, tozlar, radyasyon, is yükü gibi sayısız fiziksel unsurun kaza ve hastalığa yol açtığı belirtilmektedir (Erkan,1993: 237). İş aktiviteleri sırasında fiziksel ve psiko-sosyal risklere maruz kalmaya bağlı olarak gelişen ağrı, hareket kısıtlanması ve sakatlanmalarla seyredilebilen kas-iskelet hastalıkları da çalışanların yaygın bir sorunudur. Bu hastalıkların oluşumunda işyerinde tekrarlamalı, zorlamalı hareketler, vücudun kötü pozisyonlarda kullanımı ve ergonomik yetersizlikler önemli rol oynamaktadır (Yılmaz, 2010:276).

Ergonomi, çalışanların meslek hastalıklarına tutulmalarını önlemek, sağlıklı ve güvenli çalışma ortamları yaratmak için alınması gereken önlemler, düşük hava kalitesi,

gürültü, zayıf ergonomik tasarımlar, makine güvenliği gibi fiziksel çevredeki zararların ortadan kaldırılmasını amaçlar (Akürek vd., 2011: 127-128). Bu bakımdan ergonomi, çalışanın verimliliğini artırmak, sağlığını korumak ve güvenliğini sağlamak ve aynı zamanda iş memnuniyet düzeyini artırmakla da ilgilenmektedir (Shikdar, 2004:224).

Çalışmalar, özellikle kas ve iskelet sistemi rahatsızlıklarına karşı uygulanan ergonomik uygulamaların bu rahatsızlıkları %30-%40 oranında azaltılabileceğini ifade etmektedir (Sekulova&Simon:2010:463).

D. İş Memnuniyeti

İş memnuniyeti, yapılan işin çeşitli yönlerine karşı beslenen tutumların toplamıdır. Çalışma hayatında yer almak isteyen her insan, eğitimi ve alışkanlıkları doğrultusunda çalışacağı ortamın fiziksel şartları için beklentiler oluşturur, yaptığı işin bu özellikleri karşılama istediğini ister. Bireyin ihtiyaçları ve sahip olduğu değer yargıları yaptığı iş ile uyumlu ise ortaya iş memnuniyeti çıkacaktır. Davranış bilimleri ve yönetim gibi birçok disiplin iş memnuniyeti ile yakından ilgilenmektedir. Bunun nedeni, iş memnuniyetinin iş performansını, verimliliği ve üretimi etkilemesidir (Kaya vd.,2011:53).

Bir işletmede şartların bozulduğunu gösteren en önemli kanıtlardan biri, iş memnuniyetinin düşük olmasıdır Bu nedenle, iş memnuniyeti ölçülmesi faaliyetlerine daha yoğun ilgi gösterilmektedir. Bireyler, iş yaşamında istedikleri işi ve bu işin bilgi ve yetenekleri ile ilgili olan kısmını elde ettikleri sürece çalışma ortamında daha verimli olabilmekte, maddi ve manevi ihtiyaçlarını karşılayabilmektedirler. İstek ve gereksinimleri karşılanmayan personelde ise memnuniyetsizlik ve uyumsuzluk görülebilmektedir (Akçadağ&Özdemir,2005:172). İş memnuniyetsizliğini etkileyen birçok etmen bulunmaktadır. Literatürde kişilik yapısı, yaş, cinsiyet, işin özellikleri gibi birçok etmen ile iş memnuniyetsizliği arasında ilişki olduğu ifade edilmiştir. Yapılan çalışmalar iş memnuniyeti ile işin olumlu havası, kişinin özgürlüğünde artış olduğu duygusu, başarı duygusu ve iş üzerinde kontrolü olduğu duygusu arasında ilişki bulunduğu tespit edilmiştir (Yaşan vd.,2008:229).

II. Erzurum İlinde Faaliyet Gösteren Bayan ve Erkek Kuaförlerinin, Ergonomik Çalışma Koşulları, Mesleki Rahatsızlıklar ve İş Memnuniyeti Yönünden İncelenmesi Üzerine Bir Uygulama

Erzurum da faaliyet gösteren bayan ve erkek kuaförlerinin, ergonomik çalışma koşulları, mesleki rahatsızlıkları ve iş memnuniyetlerini ortaya koyabilmek amacı ile bayan ve erkek kuaförlerinin hangi mesleki rahatsızlıklara maruz kaldıkları, bu meslekteki memnuniyet düzeyleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

A. Anakütle

Araştırmanın ana kümesini Erzurum ilinde faaliyet gösteren bayan ve erkek kuaförleri oluşturmaktadır. Bu işletmeler Aralık 2012 tarihinde Esnaf ve sanatkârlar odasından elde

edilmiş ve bu anlamda Erzurum'da faaliyet gösteren 162 bayan kuaförü ve 251 erkek kuaförü olmak üzere toplam 413 kuaförün mevcut olduğu tespit edilmiştir. Fakat bu işletmelerin bir kısmının kapanmış olması ve bazı kuaförlerin anket doldurmak istemeyişlerinden dolayı toplam 344 kuaföre anket uygulanmıştır.

B. Verilerin Toplanması

Bu çalışmada Erzurum'da faaliyet gösteren bayan ve erkek kuaförleri ergonomik çalışma koşulları, iş memnuniyet düzeyleri ve mesleki rahatsızlıkları tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla anket formu hazırlanmış ve Aralık 2012 tarihi itibarı ile esnaf ve sanatkârlar odasına bağlı 344 kuaföre birebir anket uygulanmıştır. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi ve doğru bilgileri elde edebilmek adına her kuaför ile birebir görüşülerek anket formu doldurtulmuştur. Elde edilen veriler SPSS 13.0 paket programı kullanılarak, frekans analizi, t testi, Anova analizi ve korelasyon analizine tabi tutulmuş ve sonuçlar yorumlanmıştır.

C. Hipotezler

H1: Bayan ve erkek kuaförlerinin iş memnuniyet düzeyleri arasında farklılık vardır.

H2: Bayan ve erkek kuaförlerinin ergonomik çalışma koşulları arasında farklılık vardır.

H3: Kuaförlerin yaşları ile iş memnuniyet düzeyleri arasında bir farklılık vardır.

H4: İş Memnuniyeti ve ergonomik çalışma koşulları arasında ilişki vardır.

D. Bulgular

Anket formu iki kısımdan oluşmaktadır. İlk kısımda Kuaförlerin genel özellikleri ile ilgili sorular ikinci kısımda ise, iş memnuniyeti, ergonomi ve mesleki hastalıklar ile ilgili sorular yer almaktadır.

Anketin uygulanması ile elde edilen veriler tablolar haline getirilmiş ve tablolar yorumlanmıştır. Tablo 1 ankete katılan kuaförlerin genel özellikleri ile ilgili frekans dağılımlarını göstermektedir.

Tablo 1. Kuaförlerin Genel Özellikleri

		N	%
YAŞ	13-17	12	3.5
	18-24	61	17.8
	25-31	89	26
	32-38	102	29.8
	39-45	51	14.9
	46 ve üzeri	27	8.0
MEDENİ DURUM	EVLİ	220	64.0
	BEKÂR	124	36.0
ÖĞRENİM DURUMU	İLKÖĞRETİM	168	48.9
	LİSE VE DENGİ OKUL	163	47.4
	MESLEK YÜKSEK OKULU	6	1.7
	ÜNİVERSİTE	7	2.0
CİNSİYET	KADIN	115	33.4
	ERKEK	229	66.6
KUAFÖRLÜĞÜ ÖĞRENME YOLU	OKULDA	46	13.4
	KURSTA	28	8.1
	USTADAN	263	76.5
	DİĞER	7	2
MESLEĞİ SEÇME NEDENİ	İYİ BİR GELİR GETİRMESİ	15	4.4
	MESLEĞE OLAN İLĞİ	257	74.7
	İŞSİZLİK	19	5.5
	DİĞER	53	15.4
KUAFÖRLÜKTE ÇALIŞMA YILI	5 YILDAN AZ	44	12.8
	6-10	47	13.7
	11-15	88	25.6
	16-20	60	17.4
	21 VE ÜZERİ	105	30.5
FAALİYET ALANI	BAYAN KUAFÖRÜ	129	37.5
	ERKEK KUAFÖRÜ	215	62.5

Erzurum'da faaliyet gösteren kuaförlerin yaş dağılımlarına bakıldığında zaman %29.8'i 32-38, %26'sı 25-31, %17.8'i 18-24, 14.9'u 39-45, %8'i 46 yaş üzeri %3.5'i 13-17 yaşlarındadır. %64'ü evli iken %36'sı bekârdır. Öğrenim durumlarına bakıldığında %48.9'u ilköğretim, %47.4'ü lise ve dengi, %1.7'si meslek yüksekokulu, %2'si üniversite mezundur. Faaliyet gösterenlerin %66.6'sı erkek %33.4'ü bayandır. Kuaförlerin %76.5'i usta-

sından, %13.4'ü okulda %8.1'i kursta ve %2'si diğer yöntemlerle bu mesleği öğrenmiştir. Kuaförlerin %74.7'si mesleğe olan ilgileri, %15.4'ü diğer sebeplerle, %5.5'i işsizlikten ve %4.4'ü iyi bir gelir getirdiğinden dolayı bu mesleği tercih etmişlerdir. Kuaförlerin %30.5'i 21 yıldan fazla, %25.6'sı 11-15, 17.4'ü 16-20, 13.7'si 6-10, 12.8'i 5 yıldan daha az süredir bu mesleği gerçekleştirmektedirler. Ankete katılanların %62.5'i erkek kuaförü, %37.5'i bayan kuaförüdür.

Kuaförlere ait mesleki rahatsızlıkları tespit etmek amacıyla frekans analizi yapılmış ve değerler tablo 2' de gösterilmiştir.

Tablo 2. Kuaförlerin Mesleki Rahatsızlıkları

MESLEKİ RAHATSIZLIKLAR	N	%
Astım-nefes darlığı	35	10.3
Göz allerjisi, sulanma	52	15.2
Egzema	29	8.5
Boya allerjisi	19	5.6
Kurdeşen(kaşıntı)	32	9.4
İşitme kaybı	36	10.6
Solunum sistemi rahatsızlıkları	120	35.5
Uyku bozuklukları	233	68.3
Yorgunluk, uyuşukluk	93	27.3
Ellerde, parmaklarda, vücutta; ağrı	34	10.0
Sürekli öksürük	23	6.8
Burun akıntısı, kaşıntısı	155	45.5
Baş ağrısı	20	5.9
Mantar enfeksiyonu	116	34.2
El ve kollarda ağrı	78	22.9
Ellerde uyuşma	118	34.6
Bacaklarda uyuşma	184	54.3
Bacaklarda ağrı	171	50.6
Boyun ağrısı	153	44.9
Sırt ağrısı	157	46.0
Bel ağrısı	16	32.7

Tablo 2'de kuaförlerin mesleki rahatsızlıklarına bakıldığı zaman, kuaförlerin %68.3'ünde uyku bozuklukları, %54.3'ünde bacaklarda uyuşma, %50.6'sında bacaklarda

ağrı, %46'sında sırt ağrısı, %44.9'unda boyun ağrısı, %45.5'inde burun akıntısı ve kaşınması, %34.6'sında ellerde uyuşma, %35.5'inde solunum sistemi rahatsızlıkları, %34.2'sinde mantar enfeksiyonu, %32.7'sin de bel ağrısı, %27.3'ünde yorgunluk ve uyuşukluk, %22.9'unda el ve kollarda ağrı, %15.2'sinde göz allerjisi ve sulanma, %10.6'sında işitme kaybı, %10.3'ünde astım ve nefes darlığı, %10'unda ellerde, parmaklarda ve vücutta ağrı, %9.4'ünde kurdeşen(kaşıntı), %6.8'inde sürekli öksürük, %8.5'inde egzama, %5.9'unda baş ağrısı, %5.6'sında boya allerjisi görülmektedir. Oranlara bakıldığında çalışanlar da en sık görülen mesleki rahatsızlık, %63.8 ile uyku bozuklukları iken, en az görülen mesleki rahatsızlık %5.6 ile boya allerjisidir.

Kuaförlerin memnuniyet düzeylerine ait sorulan sorulara vermiş oldukları değerlerin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 3 de gösterilmiştir.

Tablo 3. Kuaförlerin Memnuniyet Düzeylerine Ait Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Ortalama	Standart Sapma
Fiziksel çalışma şartları	3,6366	1,02103
İşim, İyi bir iş yerinde bulunması gereken özelliklere sahiptir	3,9477	1,02882
Her an birçok iş den haberdar olmak zorundayım	3,3256	1,17498
Size verilen sorumluluk miktarı	3,4709	1,28878
Aldığınız maaş miktarı	3,6228	1,15174
Yeteneklerinizi kullanabilme fırsatlarınız	3,7849	1,17068
Başarınızın ödüllendirilmesi	3,3634	1,31993
Çalışma saatleriniz	3,3227	1,25842
İşinizin güvenliği	4,0378	,89460
Çalışanlar arasındaki ilişkiler	4,2209	,78842
Bir bütün olarak işiniz	3,9012	1,12569

Kuaförlerin iş memnuniyet düzeylerine ilişkin en yüksek ortalama değeri”4,2209 ile “Çalışanlar arasındaki ilişkiler” ifadesi iken, iş memnuniyetine ilişkin en düşük ortalama değeri 3,3227 değeri ile “Çalışma saatleri” dir.

Kuaförlerin Ergonomik çalışma koşullarına ait sorulan sorulara vermiş oldukları değerlerin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 4. Kuaförlerin Ergonomik Çalışma Koşullarına Ait Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Ortalama	Standart Sapma
Nem	1,3724	,74301
Yetersiz aydınlatma	1,3812	,65178
Stres	2,0088	,79516
Sıcaklık	1,3959	,68932
Gürültü	1,7097	,78264
Toz	1,6100	,86963
Havalandırma	1,3402	,60034
Kimyasal maddeler	1,8739	,90680
Kullanılan aletler	1,3607	,59070
Ayakta durma	2,3402	,85842
Tekrarlayan rutin hareketler	1,9589	,90979
Çalışma pozisyonu	1,8328	,87021

Kuaförlerin ergonomik çalışma koşullarına ilişkin en yüksek ortalama değeri”2.0088 ile “stres” ifadesi iken, ergonomik çalışma koşullarına ilişkin en düşük ortalama değeri 1,3402 değeri ile “Havalandırma” dır.

Bayan ve erkek kuaförleri arasında iş memnuniyet düzeyleri bakımından anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek amacıyla bağımsız iki örnek t testi yapılmış ve sonuçlar Tablo5’ de gösterilmiştir.

Tablo 5. Bayan ve Erkek Kuaförleri Arasındaki İş Memnuniyeti Farklılık Düzeyleri

Bayan kuaförleri (\bar{X})	Erkek kuaförleri (\bar{X})	t	p
4.00	3.50	7.78	0.00

Tablo 5’e bakıldığında bayan ve erkek kuaförleri arasında iş memnuniyeti derecelerinin ortalamalarına ilişkin ($p<0.05$) istatistiksel bir farklılığın olduğu görülür. Faaliyet alanları itibari ile kuaförlerin ortalamalarına bakıldığı zaman ise, bayan kuaförlerinin(4.00), memnuniyet düzeylerinin, erkek kuaförlerinden (3.50) daha yüksek olduğu görülür. Buda bayan kuaförlerinin, erkek kuaförlerine göre işlerinden daha memnun olduklarını göstermektedir. Bu anlamda H1 hipotezi de kabul edilmektedir.

Bayan ve erkek kuaförleri arasında ergonomik çalışma koşulları bakımından anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek amacıyla bağımsız iki örnek t testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. Bayan ve Erkek Kuaförleri Arasında ki Ergonomik Çalışma Koşulları Farklılık Düzeyleri

Bayan kuaförleri (\bar{X})	Erkek kuaförleri (\bar{X})	t	p
1.72	1.65	1.39	0.16

Tablo 6.'ya bakıldığında bayan ve erkek kuaförleri arasında ergonomik çalışma koşulları arasında ortalamalarına ilişkin ($p>0.05$) istatistiksel bir farklılığın olmadığı görülür. Bu sonuca göre, ergonomik çalışma koşulları kuaförlerin alanları itibariyle anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bu anlamda H2 hipotezi reddedilir.

Kuaförlerin yaş grupları itibariyle memnuniyet düzeylerinin anlamlı şekilde farklılaşarak farklılaşmadığını belirlemek amacıyla ANOVA analizi yapılmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 7' de gösterilmiştir.

Tablo7. Kuaförlerin Yaşları ile İş Memnuniyeti Arasında ki Farklılık Düzeyleri

Değişim kaynağı	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	P(önem düzeyi)
Grup arası	24.36	5	4.87	4.94	0.0
Grup içi	331.215	336	0.98		
	355.579	341			

Tablo 7 incelendiğinde kuaförlerin yaşları ile iş memnuniyetleri arasında ($p<0.05$) anlamlı bir farklılık vardır. Yapılan LSD analizi verilerine göre 18-24 yaş grubunda ki kuaförlerin memnuniyet düzeyleri 32-38 yaş grubunda ki kuaförlerin memnuniyet düzeyinden fazladır ($\bar{I}-J=0,24002$). Yine 25-31 yaş grubunda ki kuaförlerin memnuniyet düzeyleri 32-38 yaş ($\bar{I}-J=0,34352$)ve 39-42 ($\bar{I}-J=0,23389$) yaş grubunun memnuniyet düzeyinden fazladır.

Bu da yaş ortalaması arttıkça iş memnuniyet düzeyinin de azaldığını göstermektedir. Özellikle bu meslek belirli bir yaşa gelen kuaförleri, sürekli bedensel performans ve sürekli ayakta olmayı gerektirmesinden dolayı zorlamaktadır. Bundan dolayı yaş ilerledikçe bu meslektekilerin memnuniyet düzeyleri farklılık göstermektedir. Böylece H3 hipotezi kabul edilir.

İş memnuniyeti, ergonomik çalışma koşulları ve mesleki rahatsızlıklar arasında ki ilişkiyi tespit etmek için korelasyon analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 8' de gösterilmiştir.

Tablo 8. İş Memnuniyeti, Ergonomik Çalışma Koşulları ve Mesleki Rahatsızlıklar Arasında ki İlişki

		İş Memnuniyeti	Ergonomik Çalışma Koşulları	Mesleki Rahatsızlıklar
İş Memnuniyeti	korelasyon katsayısı	1	,218**	-,108
	P		,000	,479
	N	342	339	46
Ergonomik Çalışma Koşulları	korelasyon katsayısı	,218**	1	-,199
	P	,000		,179
	N	339	341	48
Mesleki Rahatsızlıklar	korelasyon katsayısı	-,108	199	1
	P	,476	,179	
	N	46	48	48

Cevaplayıcıların, ergonomik çalışma şartları iş memnuniyetleri arasında güçlü bir ilişki vardır. Ergonomik çalışma koşulları artırıldığı zaman çalışanların işten duyduğu memnuniyet düzeyleri artacak ve işten elde etmiş oldukları verimlilik düzeyi de aynı şekilde artacaktır. Bu anlamda H4 hipotezi kabul edilir.

Sonuç ve Öneriler

Günümüzde kadın ve erkekler için saç ve saç bakımı sosyal hayatlarını etkileyen önemli konulardan biri haline gelmektedir. Buda kuaförlük mesleğinin geçmişe oranla daha fazla önem kazanmasına neden olmaktadır.

Erzurum ilinde gerçekleştirilen bu çalışmada, bayan ve erkek kuaförlerinin demografik özellikleri incelendiğinde; kuaförlerin genelde 25-38 yaş aralığında ve evli erkeklerden oluşmaktadır. Eğitim durumları ise genellikle ilköğretim ve lisedir. Bu mesleği genellikle ustalarından, mesleğe olan ilgileri sayesinde öğrenmişlerdir. Bu meslekte çalışanların çoğu 11 yıldan daha uzun süredir bu sektörde faaliyet göstermektedirler.

Kuaförlerin mesleki rahatsızlıklarına bakıldığı zaman, kuaförlerin büyük çoğunluğunda uyku bozuklukları, bacaklarda uyuşma, bacaklarda ağrı, sırt ağrısı, boyun ağrısı, burun akıntısı ve kaşıntısı, ellerde uyuşma, solunum sistemi rahatsızlıkları, mantar enfeksiyonu, bel ağrısı, yorgunluk ve uyuşukluk ile el ve kollarda ağrı görülmektedir. Kuaförlerin bu mesleki rahatsızlıklara yakalanmamaları ve mevcut rahatsızlıkları en aza indirgeyebilmeleri için ergonomik çalışma şartlarına daha fazla önem vermeleri gerekmektedir.

Kuaförlerin en çok çalışanlar arasında ki ilişkilerden memnun oldukları en az ise çalışma saatlerinden memnun oldukları görülmektedir. Yine ergonomik faktörlerden en fazla mesleki stres düzeyinin en az ise havalandırma olanaklarının olduğunu ifade etmektedirler.

Bayan ve erkek kuaförleri arasında iş memnuniyet düzeyleri farklılık göstermekte özellikle bayan kuaförlerinin memnuniyet düzeylerinin erkek kuaförlerinin memnuniyet düzeyinden daha fazla olduğu görülmektedir. Ergonomik çalışma koşulları açısından bakıldığında bayan ve erkek kuaförleri farklılık göstermemektedir. Yine yaş ile iş memnuniyet düzeyleri farklılık göstermekte yaş ilerledikçe memnuniyet düzeyi azalmaktadır.

Ergonomik çalışma koşulları ile iş memnuniyeti arasında güçlü bir ilişki varken, mesleki rahatsızlıklar ile iş memnuniyeti arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Erzurum 'da faaliyet gösteren kuaförlerin, mesleki rahatsızlıklara yakalanmamaları aydınlatmaya, havalandırmaya ve kullanılan aletlerin adına ergonomik olmasına daha fazla önem vermeli, çalışma saatlerini daha verimli olacak şekilde ayarlamalıdır.

Kaynakça

- Akçadağ, S., Özdemir, E. (2005). "İnsan Kaynakları Kapsamında 4 ve 5 Yıldızlı Otel İşletmelerinde İş Tatmini: İstanbul'da Yapılan Ampirik Bir Çalışma". Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10 (2), 167-193
- Akürek, Ç. E., Toygar, Ş. A., Eriş, H., Top, M. (2011). "Buzdağının Görünmeyen Kısmı: İş Kazaları ve Meslek Hastalıklarının Yönetmelik Yansımaları". Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, 14(2).
- Dul, J., Weerdmeester, B. (2008). Ergonomics for Beginners, A Quick Reference Guide. Third Edition. U.S., CRC Press.
- Erkal, S., Coşkuner, S. (2010). "Bir Hastanede Çalışan Ev İdaresi Personelinin İş Kazası Geçirme Durumunun ve Kazalardan Korunmak İçin Aldıkları Önlemlerin İncelenmesi". Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, 13(1).
- İçbay, E. (2011). Gaziantep İl Merkezindeki Kadın Kuaförlerinin Fiziksel Koşullarının, Çalışanlarının Sağlıkla İlgili Yakınmalarının ve Bulaşıcı Hastalıklarla İlgili Bilgi ve Uygulamalarının Değerlendirilmesi (Yayımlanmamış Tıp Fakültesi Uzmanlık Tezi). Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- İlhan, M. N., Kurtcebe, Z. Ö., Durukan, E., Koşar, L. (2006). "Temizlik İşçilerinin Sosyodemografik Özellikleri ve Çalışma Koşulları İle İş Kazası ve Meslek Hastalığı Sıklığı". Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 20(6), 433-439
- Kaya, D., Güzel, D., Çubukçu, B. (2011). "Ilıca Şeker Fabrikası Çalışanlarının İş Memnuniyeti Ergonomik Çalışma Koşulları ve İş Stresi Yönünden İncelenmesi". Atatürk Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 25(2), 51-60.

- Sabancı, A., Sümer, S. K. (2011). Ergonomi. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Sekulova, K., Simon, M. (2010). "The Link Between Ergonomics and Occupational Diseases, World Academy of Science", Engineering and Technology, 46, 462-465.
- SGK. (2012). İş Kazası ve Meslek Hastalığı Bildirim Formu.
- Shikdara, A., Sawaqedb N. (2004). "Ergonomics, and Occupational Health and Safety in the oil Industry: A Managers' Response". Computers & Industrial Engineering, 47, 223-232.
- Yaşan, A., Eşsizoglu, A., Yalçın, M., Özkan, M. (2008). "Bir Üniversite Hastanesinde Çalışan Araştırma Görevlilerinde İş Memnuniyeti, Anksiyete Düzeyi ve ilişkili Etmenler", Dicle Tıp Dergisi, 35(4), 228-233.
- Yılmaz, F. (2010). "Türkiyede Kadın Çalışanların Mesleki Sağlık ve Güvenlik Koşulları". Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3(1), 268-282.

İnternet Kaynakları

- <http://www.hairist.com.tr/Haber/SEKToRDEN/Kuaforluge-iliskin-saglik-istatistikleri.aspx> Erişim Tarihi:19.4.2013
- <http://www.hakkinda-bilgi-nedir.com/bayan-kuaforu-meslegi-ve-ozellikleri-nedir+bayankuaforu-meslegi-ve-ozellikleri-hakkinda-bilgi> Erişim Tarihi:20.6.2013
- www.esteticamatlatya.blogcu.com Erişim Tarihi:1.5.2013
- <http://esteticamatlatya.blogcu.com/kuaforlugun-tanimi-ve-tarihcesi/844819> Erişim Tarihi:1.5.2013